

Småföretags- barometern 2023

Stockholms län

ett samarbete mellan:

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

INNEHÅLL

Om Småföretagsbarometern	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Stockholms län	4
Konjunkturutvecklingen i Sverige och näringslivet i Stockholms län	5
Näringslivet i Stockholms län	5
Småföretagsbarometern – Stockholms län	6
Konjunkturindikatorn	6
Sysselsättning.....	8
Orderingång.....	9
Omsättning	10
Lönsamhetsutvecklingen.....	11
Företagens prisförväntningar	11
Expansionsutsikter och hinder för expansion.....	12
Slutsatser	14

OM SMÅFÖRETAGS- BAROMETERN

Småföretagsbarometern är en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar på utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företag inom det privata näringslivet med 1–49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp geografiskt så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och insikten kring de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

NETTOTAL OCH KONJUNKTURINDIKATORN

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a. Ja/nej
- b. Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator baseras på **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än noll betyder kontraktion, medan ett värde över noll betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå.

Sedan adderas nettotalen för *sysselsättning, ordergång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

SAMMANFATTNING AV KONJUNKTURLÄGET I STOCKHOLMS LÄN

Småföretagskonjunkturen i Stockholms län har försvagats under 2023 efter den kraftiga uppgången i fjol när effekterna av pandemin klingade av. Nedgången i konjunkturindikatorn blev dock inte lika djup som i Gotland och Västernorrlands län som uppvisade den svagaste konjunkturen. Den starkaste konjunkturen är i Norrbotten följt av Uppsala och Västerbottens län. Stockholmsföretagen räknar med en fortsatt svag konjunktur under det närmaste året även om konjunkturindikatorn stiger något vilket är ett tydligt omslag från fjolårets optimistiska framtidsplaner.

- **Sysselsättningstillväxten** i länets småföretag har stannat upp efter uppgången i fjol. Något som även avspeglas på riksnivå. Det osäkra konjunkturläget hindrar dock inte småföretagen från att öka antalet anställda de kommande tolv månaderna. Stockholmsföretagen räknar med en fortsatt svag konjunktur under det närmaste året även om konjunkturindikatorn stiger något vilket är ett tydligt omslag från fjolårets optimistiska framtidsplaner.

- **Tillväxten i orderingång** har avtagit i länets företag efter uppgången ifjol, vilket är i linje med riksgenomsnittet. Prognosen för de kommande tolv månaderna pekar på att tillväxttappet i orderingången bromsas upp och en svag återhämtning förutses. Det är en något mer optimistisk bedömning jämfört med i riket som helhet men betydligt lägre förväntningar jämfört med fjolårets undersökning.

- **Omsättningstillväxten** i småföretagen ökade kraftigt efter pandemin men har i år följts av en tydlig avmattning både i länet och i riket som helhet. Förväntningarna för det närmaste året pekar på en fortsatt nedgång i omsättningstillväxten.

- **Lönsamhetstillväxten** i småföretagen har minskat under de senaste tolv månaderna efter fjolårets ökning där länet placerar sig på nivåer som är i linje med rikssnittet. Även om länets småföretag förutser en återhämtning i lönsamheten det närmaste året är det historiskt sett låga förväntningar.

- Sex av tio småföretag i länet (62 procent) ser goda **expansionsmöjligheter**, vilket är i linje med det historiska genomsnittet men något lägre jämfört med förra året (71 procent).

- Det främsta **tillväxthindret** hos småföretagen i Stockholms län är bristen på lämplig arbetskraft, vilket var tredje företag uppger. Svag efterfrågan har seglat upp som det näst största tillväxthindret och upplevs som ett större hinder i länet jämfört med i övriga riket.

KONJUNKTURUTVECKLINGEN I SVERIGE OCH NÄRINGSLIVET I STOCKHOLMS LÄN

De svenska småföretagen återhämtade sig snabbt efter pandemin och konjunkturindikatorn steg till 57 under 2022 efter ett fall till historiskt låga nivåer 2021 (-15). Men småföretagen står inför nya utmaningar. Pandemin och kraftiga produktionskostnadsökningar har följts av historiskt hög inflation och snabbt stigande räntor. Effekterna för småföretagen ser vi redan i resultaten. Konjunkturindikatorn föll till 25 under den senaste tolvårsperioden och avviker från företagens planer från i fjol då den förväntades stiga till 77. Samtliga delområden blev klart svagare än vad företagarna förutsåg och den största tillbakagången var i orderingången och i sysselsättningen. Men det är en splittrad konjunkturbild. Störst var nedgången inom detaljhandel och för byggföretagen medan övriga tjänsteföretag klarat sig bättre.

Småföretagen räknar med en fortsatt svag konjunktur under det närmaste året. Om deras prognoser stämmer skulle konjunkturindikatorn sjunka till 18, vilket är klart lägre än dess historiska genomsnitt. Något stöd från orderingången förväntas inte och omsättningen faller tillbaka med risk för att företagens sysselsättningsplaner är alltför optimistiska. Räntehöjningarnas effekter på den svenska ekonomin har vi ännu inte till fullo sett och det finns en risk för att småföretagen underskattar konjunkturedgången. Även kring framtidsförväntningarna är bilden splittrad. Mest pessimistiska är företagen inom detaljhandeln och byggföretagen medan det finns en övervikt av tjänsteföretag som räknar med ökad tillväxt det närmaste året.

Näringslivet i Stockholms län

DEMOGRAFI OCH BEFOLKNING

Region Stockholm är landets mest befolkade och rikaste region. Arbetslösheten är tionde eller elfte lägst beroende på källa och den demografiska försörjningskvoten är lägst i landet och stiger långsammare än medel. Detta är positivt då den arbetsföra befolkningen inte behöver försörja lika många yngre och äldre. Befolkningsökningen har varit fjärde lägst de senaste tre åren. Regionen har Stockholm som största stad.

NÄRINGSLIV

Fler stockholmare arbetar inom privat sektor än i Sverige som helhet. Stockholm står sig starkt när det kommer till företagande. Regionen har den fjärde högsta andelen företagare och den högsta andelen nystartade företag. Stockholms län innehar även förstaplatsen när det gäller skatteintäkter från småföretag. Regionen har även den högsta andelen kvinnor som högsta befattningshavare. Bruttoregionalprodukten per capita var 734 000 kronor år 2021, vilket är högst i riket.

REGIONAL UTVECKLING OCH INFRASTRUKTUR

Stockholm utgör tillsammans med Solna landets största arbetsmarknadsregion. Den sträcker sig från Nynäshamn i syd till Tierp i norr och Strängnäs i väster. Regionen bedömer att de kommer växa med 1,2 miljoner invånare till 2050 och att kollektivtrafiken därför behöver expanderas kraftigt. Några nämnvärda projekt är de nya tunnelbanelinjerna Hagastaden-Arenastaden, Älvsjö-Fridhemsplan och förlängningen av blåa linjen från Kungsträdgården österut mot Nacka. Därtill byggs en ny tvärbana på sträckan Älvsjö-Flemingsberg och nuvarande tvärbana förlängs upp mot Kista.

SMÅFÖRETAGSBAROMETERN – STOCKHOLMS LÄN

Konjunkturindikatorn

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framför allt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre och åtta år.

Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

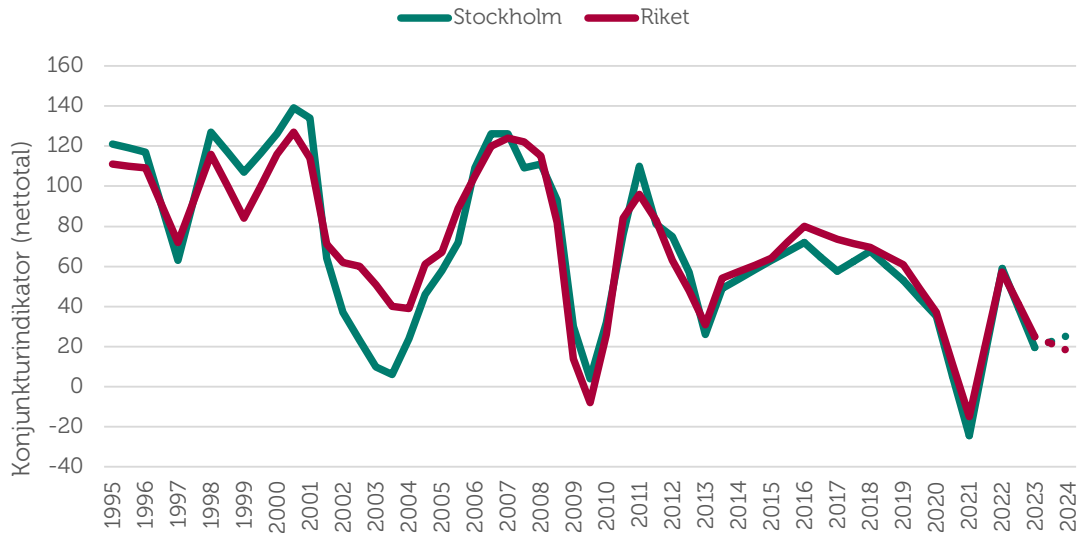
Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

I Småföretagsbarometern redovisas småföretagens sysselsättning, ordergång och omsättning för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet. Figur 1 visar att Stockholms konjunkturindikator har följt riksnittets kurva med undantag för i början av 00-talet då nedgången i länet var djupare än i riket som helhet

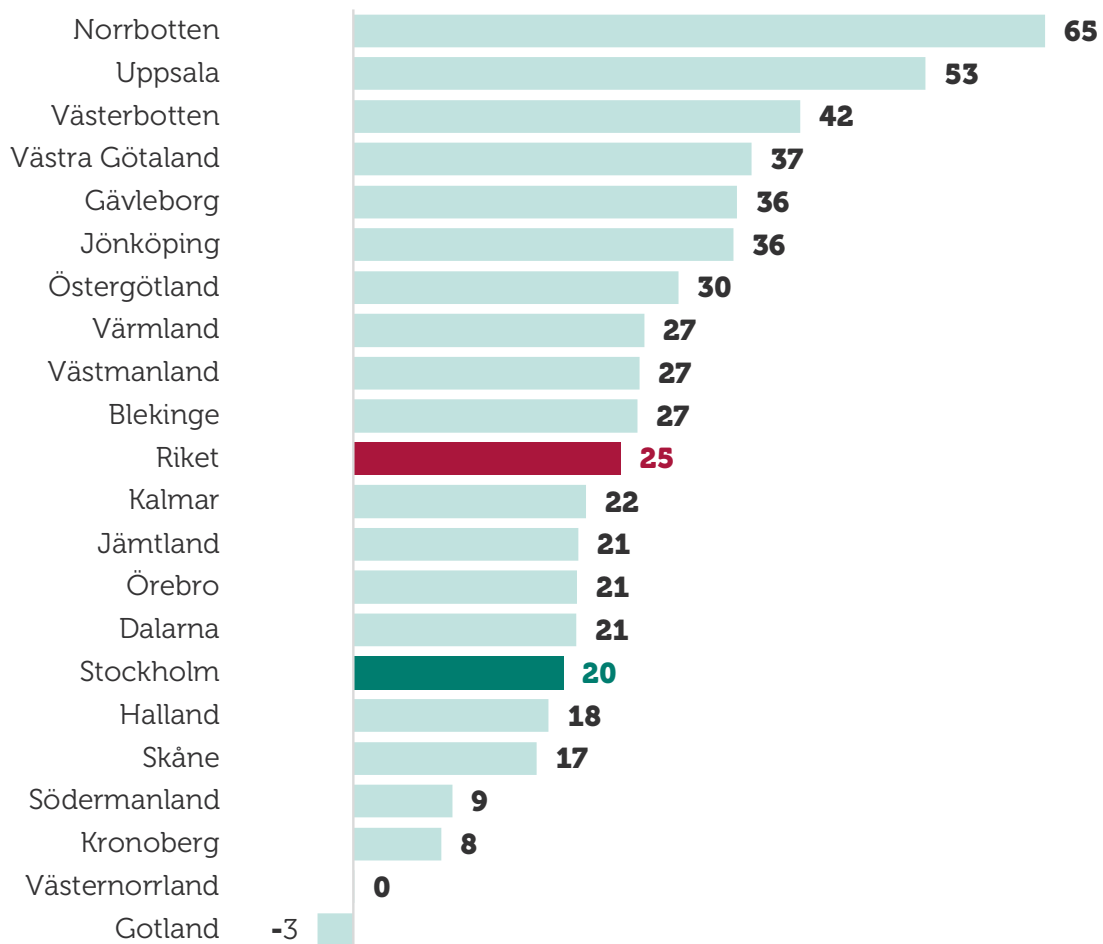
Årets Småföretagsbarometer visar en tydlig nedgång i småföretagskonjunkturen efter den kraftiga uppgången ifjol, som delvis drogs upp av borttagna pandemirestriktioner och ett uppdämt konsumtionsbehov. I stället har nya utmaningar tillkommit i spåren av den höga inflationen och de snabbt stigande räntorna. Länets konjunkturindikator sjönk till 20 i årets undersökning från 60 förra året och det innebär att tillväxten i länet har minskat. En utveckling som är i linje med vad småföretagen i hela riket visar.

Det förändrade omvärldsläget med risk för en annalkande lågkonjunktur har satt avtryck i företagens förväntningar för det närmaste året både i länet och i riket som helhet. Småföretagen som i fjol förutsåg en fortsatt konjunkturuppgång räknar med att den svaga konjunkturen består även om fallet i konjunkturindikatorn bromsar in. Länets konjunkturindikator stiger till 25, det är klart lägre nivåer än fjolårets förväntningar då konjunkturindikatorn förväntades stiga till 88.

Figur 1. Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Stockholms län och riket 1995–2023.

Figur 2. Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (netttotal) 2023.

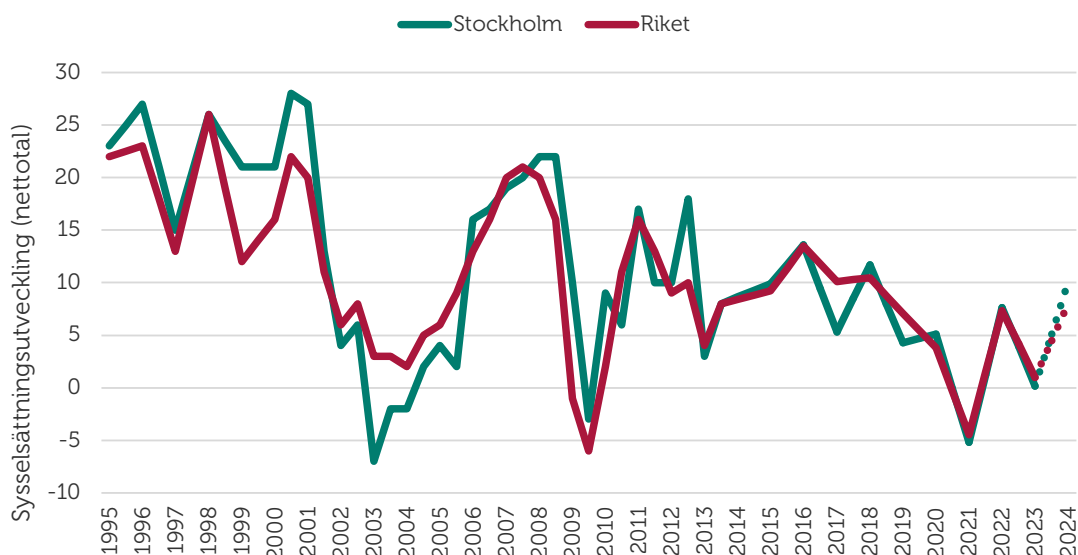
Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett netttotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningsstillväxten i småföretagen har uppvisat en avtagande trend sedan 2016 för att bottna i samband med pandemin. I fjol tog sysselsättningen fart och nettotalet för sysselsättningen steg till 8 i länet efter att varit i det negativa territoriet under 2021, då en övervikt av företag rapporterade om en minskad sysselsättning. I år har sysselsättningsökningen stannat upp och nettotalet sjönk till noll, vilket innebär att en lika stor andel företag i länet uppvisar en ökad som minskad sysselsättning. Det antyder en stor branschspridning där länets tillverkande företag i större utsträckning minskade antalet anställda jämfört med tjänsteföretagen.

Det osäkra konjunkturläget hindrar inte småföretagen från att öka antalet anställda de kommande tolv månaderna. Nettotalet för sysselsättningen väntas stiga och länets företagare är något mer expansiva i sina planer än i riket som helhet med ett netttotal på 10 jämfört med rikets 8. Mest expansiva anställningsplaner är i länets tjänstesektor. Trots en förväntad uppgång i sysselsättningen uppger småföretagen att de har lägre anställningsplaner jämfört med i fjol då 23 procent av länets småföretag räknade med att öka antalet anställda jämfört med årets 17 procent. Utsiktorna inom handel, transport och bygg är betydligt mer återhållsamma visar årets riksbarometer. Det är också här som störst andel småföretag räknar med att minska antalet anställda. Riskerna är på nedsidan. Historiskt har företagen överskattat sina anställningsplaner samtidigt som konjunkturutsiktorna är osäkra. Hushållens urholkade köpkraft och ett minskat bostadsbyggande kan slå hårdare på företagens sysselsättningsplaner än vad de själva uppger.

Figur 3. Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Stockholms län och riket 1995–2023.

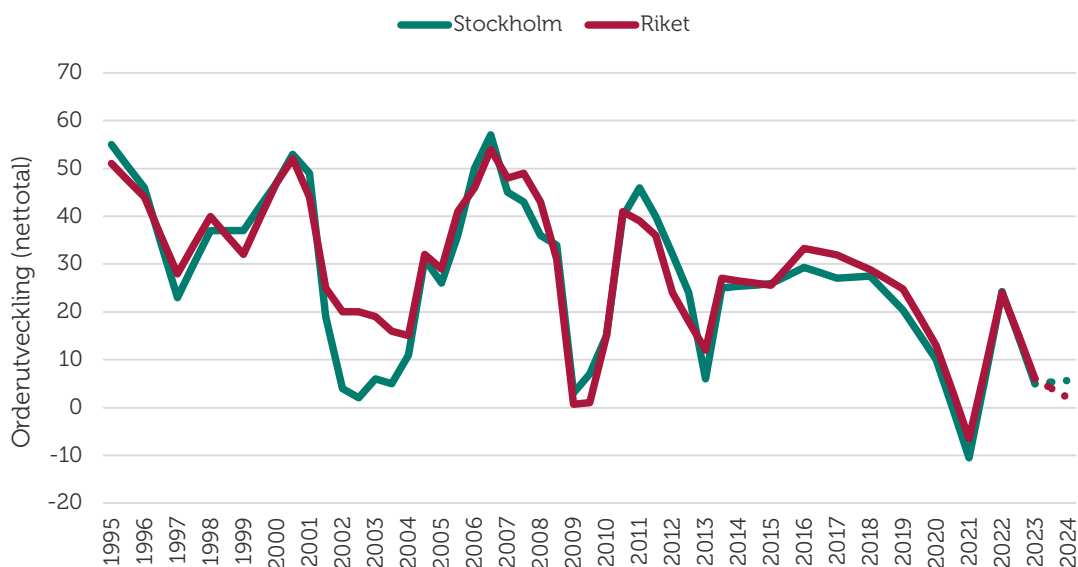

Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Tillväxten i företagens orderingång ökade i följd efter nedgången under pandemin. Nettotalet för orderingång steg till 24 både för länet och riket från att ha varit negativt 2021. Men det blev en kortvarig återhämtning. Omslaget i konjunkturen tillsammans med en hög inflation och snabbt stigande räntor har minskat tillväxten i företagens orderingång. En tredjedel av länets småföretag uppger att orderingången har ökat det senaste året jämfört med 28 procent som anser att den har minskat och det innebär att nettotalet sjönk till 5. Framtidsutsikterna är lågt ställda jämfört med fjolåret då nettotalet för orderingången förväntades stiga till 37. I årets undersökning väntas en betydligt måttligare utveckling och nettotalet förväntas bli i stort sett oförändrat, vilket också framträder på riksnivå.

Figur 4. Orderutveckling (netttotal) i Stockholms län och riket 1995–2023.

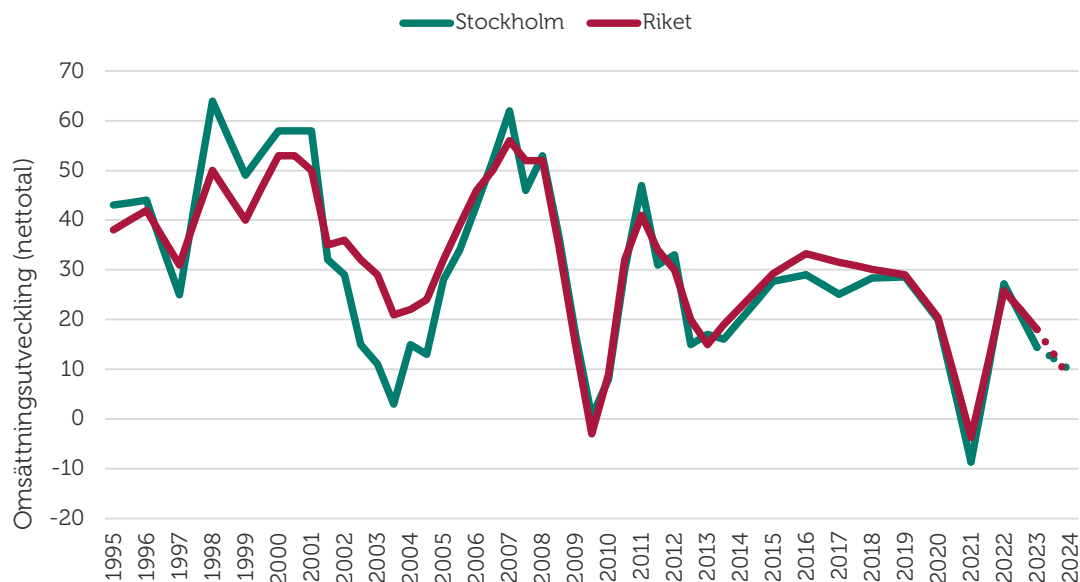
Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten har dämpats hos länets företag likväl som för riket som helhet efter uppgången i fjol som kan ses som en rekyt efter den kraftiga nedgången under pandemin. Närmare 40 procent av länets småföretag uppger att lönsamheten har ökat de senaste tolv månaderna medan 25 procent anser att den har minskat. Det ger ett nettotal på 14 jämfört med 27 i fjol och innebär att nedgången i omsättningstillväxten följer utvecklingen för riket som helhet där nettotalet sjönk till 18 från fjolårets 26. Att omsättningen inte fallit i samma omfattning som orderingången kan sannolikt förklaras av att småföretagen betat av inläggande orderstockar. Omsättningen i nominella termer kan också ha upprätthållits av högre försäljningspriser som företagen genomfört under året. I så fall kan den volymmässiga omsättningstillväxten vara väsentligt lägre.

Länets småföretag räknar med en nedgång i omsättningstillväxten för de kommande tolv månaderna. Andelen företag som räknar med en ökad omsättning sjunker till 34 procent samtidigt som 24 procent tror att omsättningen kommer att minska, vilket ger ett nettotal på 10. Mest pessimistiska är länets industriföretag även om det är en splittrad bild. En tredjedel av företagen (32 procent) räknar med en minskad omsättning jämfört med 29 procent som tror på en ökad omsättning. I tjänsteföretagen är bilden den omvända, fler småföretag (36 procent) tror på en ökad omsättning än de som räknar med att den minskar (22 procent).

Figur 5. Omsättningsutveckling (netttotal) i Stockholms län och riket 1995–2023.

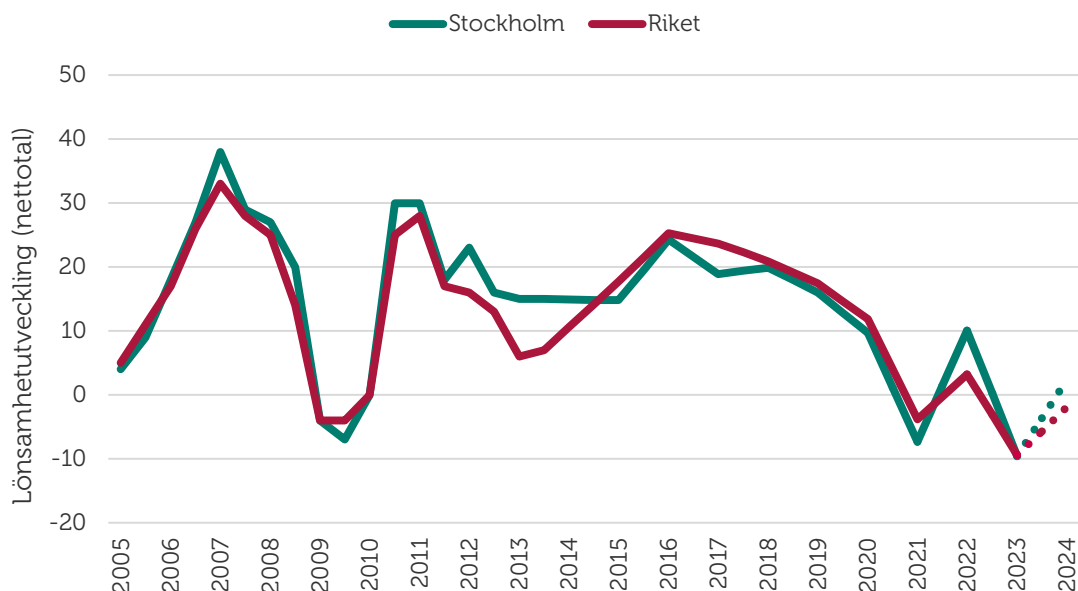

Lönsamhetsutvecklingen

Lönsamheten i länets småföretag steg i fjolårets rapport efter tre år med avmattad tillväxt men har åter fallit tillbaka. I årets undersökning var det 24 procent av länets småföretag som ansåg att lönsamheten hade förbättrats under de senaste tolv månaderna medan 34 procent upplevde att den hade försämrats. Nettotalet för lönsamheten noterades till minus 10 och det är en nedgång från fjolårets plus 10. Lönsamhetsförsvagningen är framträdande både i länets industri- och i tjänsteföretag, med övervikt av småföretag som upplever att lönsamheten har försämrats. Pandemin 2020, fjolårets kraftiga produktionskostnadsökningar och därtill en svagare konjunktur har pressat ned lönsamheten i de svenska småföretagen. I årets barometer sjönk nettotalet för lönsamheten till -9, vilket är den lägsta nivån sedan svenska finanskrisen i början av 1990-talet.

Stockholmsföretagens lönsamhetsförväntningar är lågt ställda även om en viss återhämtning förutses. Det gör att länets netttotal för lönsamhet stiger till plus 2 men är långt ifrån fjolårets höga förväntningar då nettotalet uppgick till 21. Tjänsteföretagen i länet är mer optimistiska jämfört med industriföretagen där en fortsatt övervikt av småföretag förutser en försämrad lönsamhet.

Figur 6. Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Stockholms län och riket 2005–2023.

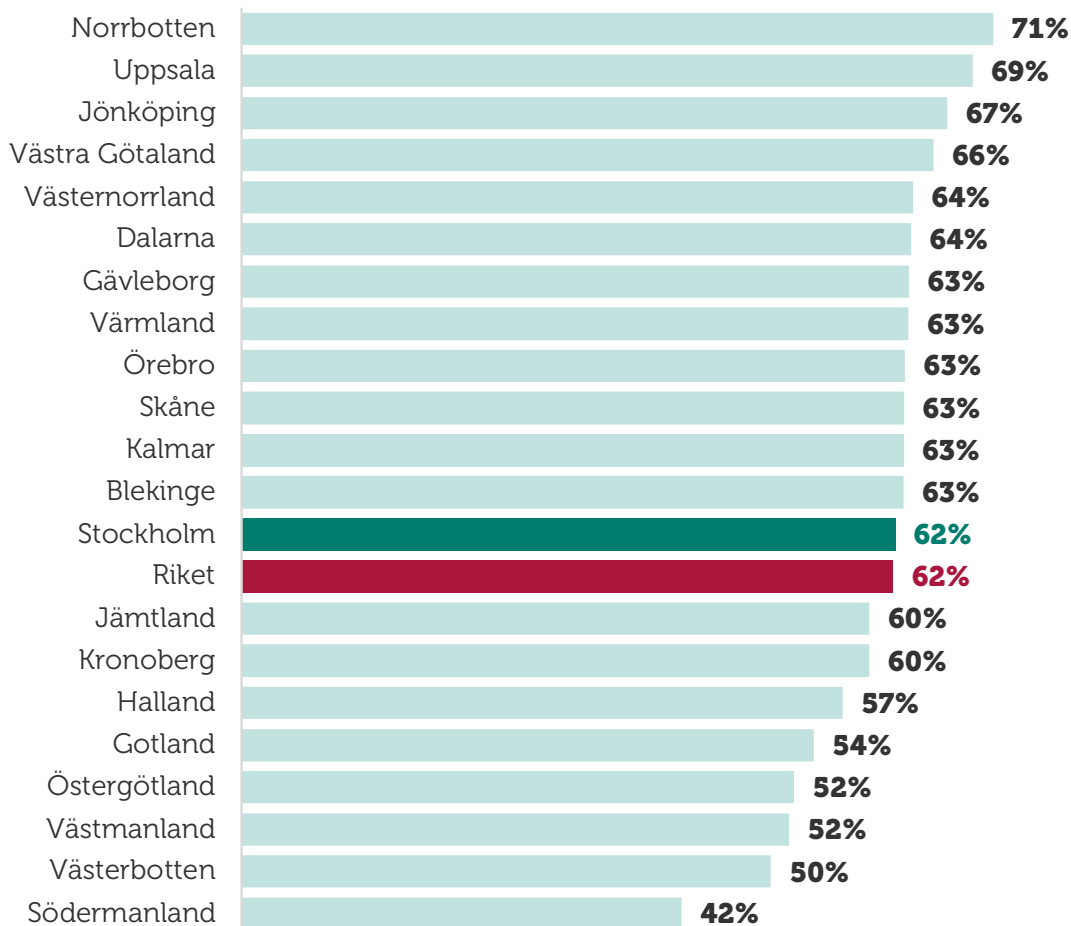
Företagens prisförväntningar

Lönsamhetsförsvagningen sker trots att småföretagen har höjt sina priser, vilket skulle kunna tyda på att prisökningarna varit lägre än företagens produktionskostnadsökningar. I fjolårets undersökningar planerade sex av tio av länets företag att höja priserna. I årets barometer hade andelen sjunkit till 42 procent, vilket är lägre än riksgenomsnittets 47 procent. Det blir också svårare för småföretagen att höja priserna mot sina kunder när konjunktoren försvagas. På frågan om hur stora prisökningar småföretagen planerar under 2023 uppgav hälften av länets företag prisökningar i linje med inflationen som prognostiserades till 5,5 procent enligt Riksbankens februariprognos. Vartionde företag (8 procent) planerar högre prisökningar än inflationen.

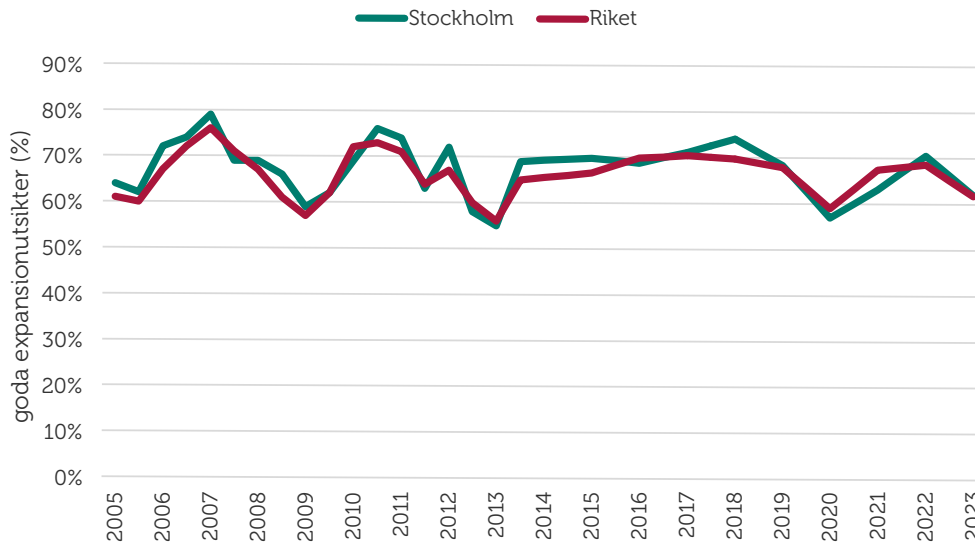
EXPANSIONSUTSIKTER OCH HINDER FÖR EXPANSION

Sex av tio företag i landet ser goda möjligheter att expandera, vilket är i linje med det historiska genomsnittet men något lägre jämfört med förra året (69 procent). Med undantag för den djupa nedgången i början av 1990-talet har småföretagen varit optimistiska om sina tillväxtmöjligheter oavsett svängningar i konjunkturen. Långsiktiga visioner kring företagets framtida verksamhet spelar sannolikt en större roll än tillfälliga svängningar i konjunkturen. Stockholms län uppvisar en motsvarande utveckling och är i nivå med riksgenomsnittet men är en nedgång från fjolårets 71 procent. Mest optimistiska är företagen i Norrbotten följt av Uppsala och Jönköpings län medan lägst förväntningar finns i Södermanland och Västerbottens län.

Figur 7. Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2023.

Figur 8. Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Stockholms län och riket 2005–2023.

Det är relativt enkelt att starta företag i Sverige, men inte alltid lika lätt att få företaget att växa och bli framgångsrikt. Det finns många svårigheter och hinder som hämmar företagarnas jobb- och välfärdsskapande. Det gäller till exempel småföretagens konkurrenssituation, samt konkreta hinder som kostnaderna för att anställa och möjligheten att hitta nya medarbetare med rätt kompetens.

Det främsta tillväxthindret är bristen på lämplig arbetskraft trots en svagare konjunktur. I årets undersökning uppgår 29 procent av länets småföretag det svaret, vilket är något lägre än fjolårets 33 procent. Även tidigare mätningar bekräftar att svårigheterna att hitta lämplig arbetskraft utgör ett betydande hinder för tillväxt. Svag efterfrågan är det näst vanligaste hindret och har ökat från fem procent av länets företag i fjol till 25 procent i årets undersökning. Det är sannolikt en effekt av den svagare konjunkturen och som också satt avtryck i flera branscher inte minst inom handel men även delar av tjänstesektorn och bygg. Omslaget i konjunkturen innebär att andra tillväxthinder av strukturell betydelse minskar.

Figur 9. Tillväxthinder enligt företagen i Stockholms län och i riket 2023 (procent).

SLUTSATSER

Det är en tydlig inbromsning i småföretagskonjunkturen som årets Småföretagsbarometer visar efter uppgången i fjol som till viss del drogs upp av borttagna pandemirestriktioner och ett uppdämt konsumtionsbehov. Sedan fjolårets undersökning har konjunkturindikatorn för riket som helhet fallit från 57 till 25. Men det är splittrad konjunkturbild. Hushållsnära företag har påverkats hårdast när hushållens köpkraft urholkats av den höga inflationen och de stigande räntorna men även byggföretagen nu när bostadsbyggandet faller och hushållens bostadsrenoveringar minskar. För tillverknings- och tjänsteföretagen har nedgången inte varit lika djup men ändå en tydlig avmattning jämfört med fjolårets undersökning. Lönsamheten i småföretagen har åter vänt ned efter fjolårets förbättring. Stigande produktionskostnader, kronförsvagning och en svagare efterfrågan har pressat ned lönsamheten i många företag både i länet och i riket som helhet trots att företagen har höjt sina priser. I årets barometer sjönk nettotalet för lönsamheten till -9, vilket är den lägsta nivån sedan svenska finanskrisen i början av 1990-talet.

Även om det finns ljusglimtar om att inflationen är på väg ned och räntetoppen kan vara nära är småföretagens förväntningar lågt ställda inför de kommande tolv månaderna sannolikt påverkade av det senaste årets utveckling. Om deras prognoser stämmer skulle konjunkturindikatorn sjunka till 18, vilket är långt ifrån fjolårets optimistiska planer. Något stöd från orderingången förväntas inte och omsättningen faller tillbaka med risk för att företagens sysselsättningsplaner är alltför optimistiska. Men de regionala skillnaderna är stora. Företagen i Norrbotten är mest optimistiska i landet följt av Östergötland och Uppland även om det är en förväntad avmattning som förutses. Mest pessimistiska är företagen i Södermanland och Gotland där konjunkturindikatorn noteras i det negativa territoriet.

Företagens framtidsplaner sker under en osäker omvärldskonjunktur. Räntehöjningarnas effekter på den svenska ekonomin har vi ännu inte till fullo sett med risk för att småföretagen underskattar konjunkturbedgången. Positivt är att företagen har byggt upp kapitalbuffertar vid oväntade händelser, till exempel vid halverade intäkter under en tre månader. Sju av tio företag skulle klara sig från en konkurs vid halverade intäkter genom att använda företagets besparingar. Tio procent av småföretagen uppger att de skulle gå i konkurs och är särskilt koncentrerat till detaljhandeln och delar av tjänstesektorn.

Swedbank

Swedbank, Landsvägen 40, 172 63 Sundbyberg
Postadress: 105 34 Stockholm

08 – 585 900 00 | info@swedbank.se | swedbank.se

Sparbankernas Riksförbund

Sparbankernas Riksförbund, Vasagatan 11, 111 20 Stockholm
Postadress: Box 16249, 103 24 Stockholm

08 – 648 206 20 | info@sparbankerna.se | sparbankerna.se

företagarna

Företagarna Sverige Service AB, Rådmansgatan 40, 113 57 Stockholm
Postadress: 106 67 Stockholm

08 – 406 17 00 | info@foretagarna.se | foretagarna.se